

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De scholasticæ Theologiæ Vanitate, qua superioris
ætatis homines, doctrinam & religionem suam
tueba[n]tur, Liber, in locos communes digestus. Omnibus
ueræ ac solidæ pietatis studiosis in primis ...**

Sarcerius, Erasmus

Francoforti, 1541

VD16 S 1775

De Iustificatione Seu iustitia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29838

DOCTRINA SCHOLAST.

fuit, licet in alijs esse possit, sine incommodo,
potest enim cum dubitatione existere.

DE IUSTIFICATIO ne seu iustitia:

Per Christum accipimus generalem iustitiã,
ut autem salui fiamus, opus habemus speciali
iustitia ex proprijs operibus parata.

sup. 51. a Iustificatio significat in nobis qualitã aut
virtutem seu infusionẽ habitũs, ut facilius per
opera ad iustitiam perueniamus.

Patres ante datam legem, lege naturæ fue-
runt iustificati, Iudei lege Mosaica, nos nostris
quibusdam legibus iustificamur.

Iustificationis cause sunt, opera nostra, me-
rita, & dignitates nostrę.

Homines merentur iustificationem ex meri-
to congruo & condigno.

Homines merentur iustificationem actu eli-
cito, faciendo, quod in se est, hoc est, si ratio do-
let de peccato, elicit actum dilectionis Dei, aut
bene operatur propter Deum, unde postea se-
quitur iustificatio.

Deus non requirit aliam iustitiam pro pecca-
tis, quã iustitiam rationis & nostrarum uiri-
tũ.

Rationis, Mosis, & Euangelij iustitia, nihil in-
ter

ter se differunt, aut parum admodum.

Contritio & dilectio satis sunt ad iustificatio-
nem.

Paulus & sic scriptura, quando dicit nos fi-
de iustificari, sic est intelligendum, id est, tota do-
ctrina religionis, & sic etiam lege.

Iustificatio non est gratuita, sed est legalis et
conditionalis.

In accipienda iustitia & misericordia dei, ni-
hil officit dubitare, nam homo nescit, utrum
amore, uel odio dignus sit.

Iustificantur homines propter benefacta
sua, propter qualitates ac uirtutes proprias.

Scriptura prædicat nos iustificari, propter
nostram dignitatem, opera, habitus, uirtutes.

Iustificari in scriptura, significat nouas habe-
re uirtutes, propter quas iustificamur.

Apostolus ait: Si dilectionem non habeam,
nihil sum: ergo opera dilectionis iustificant.

Dilectio est maxima: ergo dilectione iustifi-
camur.

Iacobus ait: Videtis igitur, quòd ex operi-
bus iustificatur homo, non ex fide solum: er-
go opera iustificant.

Remittite, & remittetur uobis: ergo prop-
ter nostram remissionem, ut opus, remissionē
peccatorum accipimus.

Redime peccata tua iustitia, & beneficijs er-
ga pauperes, & erit sanatio delictorum tuorū,
ergo

DOCTRINA SCHOLAST.

ergo propter nostra opera iustificamur.

Opera contra legem Dei sunt peccata: igitur bona opera sunt iustitia.

Bona opera sunt obedientia erga totam legem, igitur bona opera iustificant.

Reccatum est odium Dei, igitur dilectio est iustitia. Iustitia est in uoluntate, fides aut in intellectu, igitur non iustificamur fide.

Sup. 54. a. Fides uero notitia est in prædicamento qualitatibus: igitur fides non iustificat, cum non sit fiducia in misericordiam Dei.

Iusti efficiuntur iusta operando.

Falsum est, iustum in omni bono opere peccare. Iustus manente iustitia non potest peccare mortaliter.

Iustitia à dilectione ordianda est.

Iustitia est obseruatio certorum rituum &c.

Homines reputantur iusti, propter iustitiam rationis.

= 54. a. Iustificationis initium est fides, seu præparatio ad iustificationem: opera autem, quæ fidem sequuntur, iustificant.

Opera legis non iustificant, sed opera Euāgelij.

Apostolus ubi dicit opera legis non iustificare, intelligendus est semper de Leuiticis ceremonijs, non de tota lege.

Sup. 48. a. Iustificatio non potest esse ex fide, alioqui esset incerta, quia nunquam certi sumus de fide, quando satis fidei habemus.

Paul

DE IUSTIFICATIONE. 56

Paulus dicit. Si omnem fidem habeam &c.
Ergo fides non iustificat.

Priore ad Corint. 13. Maior horum dilectio
est, ergo dilectio, non fides iustificat.

Iustitia est obedientia erga legem, quæ est in
nostris uiribus.

Ad Col. 3. Charitas est uinculum perfectio-
nis: ergo charitatis opera iustificant.

Petrus ait: Vniuersa delicta tegit charitas: er-
go charitatis opera iustificant.

Danie. 4. Peccata tua elemosynis redime.

Esa. 48. Frange esurienti panem tuum, tunc
inuocabis, & dominus exaudiet: ergo charita-
tis opera iustificant.

Tobias ait: Elemosyna ab omni peccato &
a morte liberat: ergo &c.

Meritum condigni efficit homines iustos co-
ram Deo, propter dilectionem & impletionem
legis. Locus Lucæ sic intelligendus est de operi-
bus. Cum omnia feceritis, dicite: serui inuiles
sumus. Opera inutilia sunt Deo, nobis uero
non sunt inutilia.

Vita æterna de condigno debetur pro bo-
nis operibus, quia uita æterna uocatur merces.

Sorites scholasticus.

Bona opera sunt pretium, pro quo debetur
uita æterna. Bona opera legi Dei satisfaciunt.

Et præter hæc fieri possunt opera superero-
gationis. Nō solū igitur legi Dei homines satis-
face

Luc. 17.

supra 70. a.
8. 71. d.
74. d.
lix
cōsiliū

= infra 128. b. 129. a. b. ... 180. b. 220. b.

DOCTRINA SCHOLAST.

facere possunt, sed etiā amplius facere. Et quia monachi amplius faciunt, supersunt eis merita. Et quoniam liberalitas est, largiri alijs, de eo quod superest, licet donare illa merita alijs.

Bona opera placent Deo propter gratiam: ergo bonis operibus fidendum est pro iustitia.

Item, Confidendum est gratiæ, id est, dilectioni, qua nos Deum diligimus.

Bona opera valent virtute passionis Christi: ergo bona opera iustificat.

Ante mille annos, tempore Augustini, damnata est opinio, remissionem peccatorum gratis contingere.

Iustitia Christiana, etsi non omnino, tamen maximè operibus constat.

Timor est in iustificatione, sicut dicitur præparatio ad iustitiam dolor, ut infusio iustitiæ.

Sicut peccatum uoluntarium est, et consistit in uoluntate, sic in uoluntate est iustitia.

Duplex à Deo ordo institutus est ad iustitiam, sicut & ad uitam æternam, seu salutem. Primus est necessarius, & hic est obseruantia præceptorum, secundum illud: Si uis ad uitam ingredi, serua mandata.

Secundus est compendiosus & utilis, sed nõ necessarius, sicut obseruatio consiliorum Euangelicorum.

Lex Euangelica tripliciter iustificat, & facit hominem dignum uita æterna. Primo per fidem

infra 59.
71. b.
124. b.
125. a. a.
b. 120. a.
128. a.
133. a.
148.
180. a.

44

7

DE IUSTIFICATIONE. 57

quantum credit Iesum Christum esse uerum Deum & hominem, & redemptorem totius generis humani, Messiam promissum in lege. Secundo iustificat per charitatem perfectam erga deum & proximum. Tertio per spem, in quantum rebus contemptis terrenis, ponit finem suum in caelestibus a Christo promissis. Et sic non operatur propter aliquod praemium temporale, sed propter uitam aeternam promissam.

In habentibus usum rationis non sufficit meritum Christi ad iustitiam seu remissionem peccatorum, sicut in non habentibus, qui merito redemptoris saluantur, & iustificantur, et non in proprio merito, sed necesse est, etiam addere proprium meritum, iuxta illud: Si uis ad uitam ingredi, serua mandata.

Iustitia hominis est rectitudo, qua homo iustificatur in conspectu Dei, & sic sumitur iustitia pro charitate.

Iustitia est habitus, per quem iustorum operationes fiunt.

Iustitia hominis, qua acquiritur regnum caelorum, consistit in tribus: in mundicia cordis, operatione bonorum, & patientia in aduersis propter deum.

Item uera iustitia consistit in corde, locutione & operatione exteriori, & hoc tam in praecipis affirmatiuis, quam negatiuis.

Iustitia Euangelica excellit & praestat iustitia ueteris Testamenti, nam hoc prohibebat ma

H

DOCTRINA SCHOLAST.

num & operationem malam, sed ista prohibet
animum, & linguam & manum, scilicet propo-
situm, locutionem, & operationem malam.

Iustitia est triplex: innata, acquisita, & infu-

1. Ia. Iustitia innata, uel naturalis est ipsa uolun-
tas nostra, uel rectitudo naturalis, uel ipsamet
libertas uoluntatis, quæ naturaliter inclinatur
ad bonum & honestum.

2. Acquisita potest dici quæcunq; moralis uir-
tus, per quam possumus rectè agere, & hoc mo-
do iustitia est uirtus communis.

3. Iustitia infusa, quæ dicitur gratuita, id est,
charitas. Et dicitur theologialis, quæ nomina-
tur charitas, & est decor omnium uirtutum, &
est sufficiens ad beatitudinem.

Iustitia dicitur à iuxta, & illa operatio dicitur
iusta, quæ fit iuxta legem.

1. Iustificare multipliciter accipitur. Vno mo-
do effectiue, & sic solus Deus dicitur iustifica-

2. re. Alio modo formaliter, & sic gratia dicitur
iustificare, quæ informat ipsam animam, ex-
pellendo iniquitatem culpæ, & dando rectitu-
dinem iustitiæ. Tertio modo non solum in ha-
bitu, uerum etiam in effectum, & sic charitas iusti-
ficat, siue fides, quæ per charitatem operatur.

4. Quarto modo dicitur aliquid iustificans in ip-
sius iustitiæ exercitatione & usu, & hoc modo
mandata Dei, in quibus iustitia exercetur, iusti-
ficare dicuntur. Item legi Euangelicæ com-

pe-

DE IUSTIFICATIONE. 58

petit iustificare secundum triplicem modum, uidelicet formaliter, ratione gratiæ sacramentalis, & in effectu, ratione amoris spiritualis, & exercitio ratione multiplicis boni operis, ad quod dirigitur homo & per consilia, & per præcepta.

Iustificatio est quædam dispositio in iustificato à iustificante effectiue, sed à iustitia formaliter, quæ in hoc uocatur charitas.

Iustificatio impij fit per infusionem gratiæ, & charitatis, per quam peccatori remittuntur peccata, ipseq; gratificatur Deo, & Ecclesiæ incorporatur, ut membrum uiuens, non tantum numero, sed & merito. Hanc autem iustificationem per infusam charitatem sequitur cõmunio sanctorum, quo peccator iustificatus participat omnia bona sanctorum omnium. Charitas enim (quæ non quærit quæ sua sunt) omnia facit communia:

Sola hæc quatuor necessaria sunt ad iustificationem, scilicet: gratiæ infusio, motus liberi arbitrii, contritio, & peccati expulsio.

Secundum speciale priuilegium potest Deus iustificare sine omni præparatione, uerum secundum legem cõmunem iustificat, nisi eos qui se præparant.

Quemadmodum quatuor concurrunt quãdo ex uno elemento fit aliud, scilicet unius forme corruptio & alterius generatio, & dispositio² 3

DOCTRINA SCHOLAST.

4. dispositio ad corruptionem unius, & dispositio ad generationem alterius, ita & de impio, cum fit iustus, quatuor requiruntur: impletatis destructio, que est culpae remissio, & gratiae infusio, & dispositio ad destructionem impietatis, quae est culpe detestatio, & dispositio ad susceptionem gratiae, quae est liberi arbitrii ad Deum conuersio.

Licet infusio gratiae pertineat ad iustificationem impii, oportet tamen praecedere conuersionem uoluntatis ad Deum, tempore uel natura, qua conuersione disponatur anima ad susceptionem gratiae, qua formaliter iustificatur. Et hoc est de lege communi.

Quamuis iustificatio impii sit supernaturalis, tamen non miraculosa est, sed quae fit de lege communi, ubi requiritur aliqua dispositio in adulto, qui iustificatur, quamuis effectiue fiat per potentiam supernaturalis agentis.

Iustificatio autem impii praeter legem communem, quae fit, si dominus iustificat aduultum aliquem, qui prius se non disposuit, miraculosa est.

In peccatoribus praecedit aliquid, quo digni sunt iustificatione, id est, Deus communiter non dat istum effectum misericordiae, id est, iustificationem, nisi praecedat uoluntas poenitendi, ita quod Deus misericorditer disposuit, quod cuiuslibet habenti sufficientem attritionem per poenitentiam, dabit gratiam iustificationis.

Iu.

DE IUSTIFICATIONE. 59

Iustus est, qui præditus est iustitia, uel qui seruat etiam iustitiam, uel qui custodit mandata Dei.

Homo ut sit simpliciter iustus seu iustificatus ad ultimam felicitatem, seu uitam æternam consequendam, quatuor sunt illi necessaria. Primo, quod mundetur ab omni macula & culpa præterita. Secundo, quod possit uitare futura peccata, & si committit, quod iterum possit mundari. Tertio, quod possit bonum operari erga Deum & proximum. Quarto, quod sit Deo gratus & acceptus, & sua opera accepta ad uitam æternam, quia aliter non possit peruenire ad terminum beatitudinis.

Iustificatus per poenitentiam potest mereri argumentum gloriæ per bona opera, quæ fecit dum erat in peccato.

Qui facit, quod in se est, dispositus est ad iustificationem.

Quinque sunt, quæ iustificunt animam: Deus auctoritatiue, gratia formaliter expellens morbum spirituales, impletio mandatorum, ut diuina sacramenta tanquam uasa medicinalia, in quibus confertur gratia, sacerdos in ministerio. Exemplum horum habemus in curatione morbi corporalis. Deus enim sanat corpus auctoritatiue, medicina effectiue, diæta conseruatiue, uasa medicinæ contentiue, ut dicitur uulgari.

gene
tus,
que
oli-
ulpe
tia,
ratio
uerli
atu-
ulcé
ur,
ura-
e le-
stio
ne fi-
om-
teum
æst,
digni
dat
icati
li, ita
d cui-
er pot
lu

1.
2.
3.
4.
5.
1
2-3.
4

Simili

DOCTRINA SCHOLAST.

ter: pax ista sanauit me, medicus uerò sanat, ut minister.

Iustificatio est motus ab iniustitia ad iustitiam.

1. 2. 3.
4. In iustificatione impij quattuor requiruntur: motus liberi arbitrij, contritio, infusio gratiæ, & remissio culpæ. Horum prima duo sunt ex parte suscipientis, alia uerò duo ex parte agentis.

1. In iustificatione impij aliquid est ex parte dei, aliquid ex parte peccatoris, aliquid ex parte ecclesiæ. Ex parte Dei duo, scilicet misericordia, & iustitia: misericordia, qua reatum indulget: iustitia qua emendam aliquantulum exigit, uel hic, uel in purgatorio. Ex parte peccatoris duo *2.* scilicet dolor, & amor. Ex parte Ecclesiæ duo, *3.* primum est meritum & præcipuè Christi, et etiam aliorum sanctorum, qui fecerunt opera multa supererogationis, quæ omnia sub potestate clauium sunt posita, ut si quid minus in uno membro Ecclesiæ inuenitur, in alio recompensetur.

Iustificatio tribuitur tribus, primum fidei, secundo charitati, tertio poenitentia.

Iustificatio est remissio culpæ, & consummatio bonorum operum.

Iustificatio hominis impij, consistit in infusione gratiæ, & in libero arbitrio.

Metus

DE IUSTIFICATIONE. 60

Merito liberi arbitrii in iustificatione contra peccatum, est prior infusione gratiæ.

In habentibus usum rationis, præparatio, *Infra Pa. a.* qua homo facit, quod in se est, requiritur ad iustificationem, non autem in carentibus usu rationis.

Hæc præparatio est per efficacem displicentiam peccati, & per affectum & feruens desiderium ad Deum, ideo sequitur infusio gratiæ & iustificatio.

Ad iustificationem requiruntur motus fidei, charitatis, timoris, & humilitatis.

Actus misericordiæ operatur contra peccatum dupliciter, uel per modum satisfactionis, uel per modum præparationis. Primo modo, actus misericordiæ sequitur iustificationem: secundo uerò modo præcedit eam, uel concurret cum alijs uirtutibus requisitis.

Deus est principalis causa iustificationis, passio Christi est causa meritoria, sacramenta Ecclesie sunt causæ instrumentales. ² Fides uerò ^{1. e.} est coniungens instrumentū causæ principalis. ^{3.}

In iustificando Deus non indiget instrumentis ex causa sua, sed propter congruitatem ex causa iustificandi.

DE SPE.

Spes est certa expectatio futuræ beatitudinis.

H 4